

## Drobnosti, dodatky, opravy, informace, zajímavosti, ohlasy

### Karel Brantl – opomíjený badatel

Jiří Slavík

V Městském muzeu Žamberk je ve dnech 12. září až 13. října 2021 výstava ke 220. výročí narození a 150 výročí úmrtí žambereckého rodáka Karla Brantla, opomíjeného badatele a kreslíře českých hradů, přítele a spolupracovníka Františka Alexandra Hebera. Kromě reprodukcí Brantlových kreseb jsou vystaveny rytiny z Heberových Hradů a dalších soudobých vyobrazení. Brantl převážnou část svého života strávil v severních Čechách, takže jeho kresby zachycují především tamější hrady. Jeho dílo je známo především z rytin ve zmíněné Heberově knize a reprodukcí kreseb v Českých hradech Dobroslavky Menclové. Brantlův životopis letos zveřejnil vzdálený potomek René Inquort (Silniční a železniční technik, historik, archeolog a kreslíř vrcholné doby hradního romantismu Ing. Karel Brantl (1801–1870) a jeho rod, Genealogické a heraldické listy, ročník XL, č. 2/2020, s. 2–17). Brantlovým kresbám, uloženým v pozůstalosti Augusta Sedláčka, se prozatím nedostalo větší pozornosti.



Z vernisáže výstavy o Karlu Brantlovi na dvoře žambereckého muzea. Hovoří potomek K. Brantla Mgr. René Inquort.

### Konference Křivoklát 2021

#### VII. ročník kastellologické konference k počtě prof. Tomáše Durdíka

Dne 29. 10. se v areálu hradu Křivoklát uskuteční VII. ročník kastellologické konference věnované památce prof. Tomáše Durdíka. Součástí konference bude krátká pobožnost v hradní kapli. Konference je pořádána v úzké spolupráci mezi Archeologickým ústavem AV ČR, Praha, v. v. i., Katedrou archeologie a Fakultou filozofickou Západočeské univerzity v Plzni, Národním památkovým ústavem - Správou státního hradu Křivoklát, Náboženskou obcí Církve československé husitské v Křivoklátě, Pražskou diecézí Církve československé husitské, Společností přátel starožitností a spolkem Hradu na Malši z. s. Konferenční poplatek není požadován. Přihlášky referátů a informace na hlozek@kar.zcu.cz. Josef Hložek

### Už jste četli...?

**Archeologica historica 45/1.** (Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Brno, 2020) Z obsahu: D. Vích: Příspěvek k poznání historie hradu u Boršova na Moravskotřebovsku.

**Archeologica historica 45/2.** (Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Brno, 2020) Z obsahu: L. Varadzin: Archeologický výzkum Vyšehradu v letech 1924–1936, J. Hašil – D. Novák: Diskontinuity historické archeologie v Čechách?

Několik poznámek ke studiu středověkých elit, N. Beljak-Pažinová – J. Beljak: Prínos dlhodobého výskumu lokality Pustý hrad vo Zvolene pre bádanie a jeho perspektíva do budúcnosti

J. Jánský: **Páni z Rýzemberka**, I. a II. díl. (Nakladatelství Českého lesa Domažlice, 2020, 2021, 654, 559 s.) První díl mapuje počátky významného šlechtického rodu, který se psal po hradě Rýzemberku u Kdyně nedaleko Domažlic a jehož členové postupně drželi i další četné hrady, města a panství. Kapitoly publikace popisují jednotlivé větve rodu i jeho nejvýznamnější členy a jejich majetkovou držbu spolu s historií jejich sídel. První díl končí ve 2. polovině 16. století osudy potomků jedné z nejvýznamnějších postav rodu, Půty Švihovského z Rýzemberka. Druhý díl počíná kapitolami o horažďovické větvi Švihovských. Další jsou věnovány větvi pánů z Rýzemberka na Dolanech a Velharticích nebo Výrkům Úsilovským z Rýzemberka.

Kolektiv: **Hrad Starý Herštejn, Pivoň a Vranov v proměnách staletí.** (Nakladatelství Českého lesa Domažlice, 2020, 336 s.) Obsáhlá publikace se věnuje v devíti kapitolách historii hradu Starého Herštejna položeného na česko-bavorské hranici, jeho archeologickému výzkumu i rekonstrukci zřícené věže, upravené v roce 2020 na vyhlídku. Pět samostatných kapitol je věnováno pivoňskému klášteru, jeho dějinám, archeologickému výzkumu i stavební vývoji a popisu. Poslední kapitola knihy se zabývá vískou Vranov položené na svahu mezi Pivoní a Starým Herštejnem. Autory jednotlivých kapitol jsou historikové Eduard Maur a Jiří Jánský, archeologii se věnovali Pavel Břicháček, Petr Kausek a Tomáš Mařík. Stavební historii pivoňského kláštera zpracovali Markéta Frdlíková a Čestmír Cimler. Vydání knihy iniciovali a svými příspěvky obohatili regionální badatelé Štěpán Zemek a Zdeněk Procházká.

**Zprávy památkové péče 80/2020/3-4.** (NPÚ, generální ředitelství, Praha, 2021, 160 s.) Z obsahu: P. Waisser: Ještě jednou k výzdobě tzv. Soudnice zámku v Bechyni, V. K. Wanková – R. Tišlová, – P. Majoroš – V. Krajíček: Technologické poznatky ke štukové výzdobě Císařského pokoje v Bučovicích, P. Hečková – Z. Kovařík – P. Kuneš: K památkovým aspektům a revizi poznání jindřichohradeckého Rondelu, L. Bartůňková – P. Jandová – Z. Křenková – V. Říhová: Zpráva z průzkumu devastovaného štukatur zahradního pavilonu zámku v Gořanově

P. Jadlovska – O. Cink (edd.): **Metternichové & Kynžvartsko v době Albrechta z Valdštejna.** (NPÚ, státní zámek Kynžvart, 2021, 94 s.) Pět statí, které kniha obsahuje, zaznělo jako příspěvky odborného kolokvia „V době Albrechta z Valdštejna – Metternichové a Kynžvartsko“, konaného 27. 11. 2020. Mezi tyto patří mj. F. Prekop: Vznik a zánik hradu Kynžvartu ve světle prvního archeologického výzkumu, dále J. Krček – M. Profant: Kynžvart – panské sídlo a jeho hospodářské zázemí ve druhé polovině 16. a první polovině 17. století.

Václav Chmelíř

V edici Zapomenuté hrady, tvrže a místa vyšlo 52. číslo **Čachnov a Karlštejn – Obraz kolonizace česko-moravského pomezí** autorky Dany Novotné. Publikaci je možno objednat na adrese pmikota@post.cz. Cena 50 Kč. Petr Mikota

### Z hradů, zámků a tvrží

Renesančně barokní tvrž v **Mladějovicích** (Čejtice – Mladějovice) (okr. Strakonice), uváděná J. Úlovcem v publikaci *Ohrožené hrady, zámky a tvrže* (2003, text a vyobrazení s. 480–484) a F. Kašičkou a B. Nechvátalem v publikaci *Hrady, hrádky a tvrže na Strakonicku, Blatensku a Vodňansku* (2. vydání, Strakonice 2014, text s. 204–209, vyobrazení z roku 2002 obr. 90 a 91, s. 534–535) jako neudržovaný objekt v kritickém stavu, se dočkala obnovy. Občanské sdružení pro záchranu a konzervaci kulturní památky Panský dvůr a tvrže Mladějovice společně s dalšími třemi partnery ukončilo v letošním roce její rekonstrukci.



*Tvrz Mladějovice*

Stavební úpravy na tvrzi **Tichá** (Dolní Dvořiště – Tichá) (okr. Český Krumlov) se blíží ke zdárnému konci. Na skeletu věže bylo dostavěno hrázděné patro, které je v současnosti již zastřešeno. Nad sklepením michalovicko-rožmberského paláce vztyčeno dřevěné stavení, které brání jejich zničení. V současnosti se dostavuje budova muzea se sociálním zázemím, vedle které bude i menší parkoviště. Základní obnova tvrze se ukončí v listopadu 2021, poté ale budou prováděny další úpravy, jak uvádí na svých stránkách Občanské sdružení Hradu na Malši. *Robert Čincala*



*Tvrz Tichá.*

**Rychmburk** (okr. Chrudim) – hrad je od počátku roku ve správě Regionálního muzea v Chrudimi a je zpřístupněn veřejnosti. Kromě v minulosti zpřístupněných sklepů paláce a občas zpřístupňované věže byla v několika místnostech 2. patra otevřena panelová expozice k dějinám hradu. V přízemním sále paláce nadále funguje občerstvení.

**Lipnice** (okr. Havlíčkův Brod) – na hradě jsou v současnosti zpřístupněny prostory 1. patra nejstaršího paláce s obytnou místností (ložnicí) s malovaným renesančním erbovním vývodem, sousední sálek s pozdně gotickou kaplí s malbami a navazující prostor černé kuchyně s torzem starého schodiště na ochoz v nejvyšším patře. V sálku byla instalována kopie gotických hradních kamen. Další kopie kamen byla instalována v Thumovském paláci, v němž správa hradu připravila expozici o kachlových kamnech. V dalších místnostech paláce jsou osazeny instruktivní panely seznamující návštěvníky například s historií vytápění hradů.

**Kunětická hora** (okr. Pardubice) – hradní palác s kaplí sv. Kateřiny jsou pro sezóny 2021 a 2022 uzavřeny kvůli rekonstrukčním pracím, které se zaměří především na interiéry. Návštěvník místo toho může navštívit rekonstruované prostory v 5. bráně, kde byly obnoveny místnosti hradní restaurace a doplněny nové prostory se stálou expozicí o dějinách, obnově a užívání hradu.

**Kost** (okr. Jičín) – v srpnu byl pro veřejnost hrad otevřen po delších stavebních pracích, zahrnujících kromě statického zajištění parkánů i ošetření průčelí. V průběhu stavebních zásahů byl uskutečněn archeologický průzkum, jehož výsledkem je zjištění, že pod nynějšími nádvořími se dochovaly doklady existence staršího hradu ze 13. století s válcovou věží (bergfritem) a bránou.

**Lázně Bělohrad** (okr. Jičín) – na zámku probíhá obnova objektů čestného dvora a hlavní zámecké budovy. Proběhlo již odstranění zeleně, oprava střech a výměna krytiny. V průběhu léta byly zahájeny práce v interiéru hlavní zámecké budovy – výklizy a demoliční práce, při nichž jsou likvidovány novodobé architektonicky nehodnotné doplňky. V průběhu prací jsou dokumentovány nálezy.

**Samšina** (okr. Jičín) – tvrz přestavěná na faru získala nového majitele. V rámci přípravy záchrany objektu a jeho úprav pro bydlení, provádí jičínské muzeum v interiéru i exteriéru archeologický výzkum, přinášející převratné informace o stavebním vývoji tvrze. Současně je zpracováván stavebněhistorický průzkum objektu. Ukázalo se, že nynější suterény byly v minulosti přízemím a do nynější podoby byly upraveny při přestavbě na faru. Směrem ke kostelu vybíhala na koncích boční křídla. Nad svahem údolí se podařilo zdokumentovat zbytky valového útvaru ze 13. století. V interiéru proběhly rozsáhlé vyklízecí práce, při nichž byly mj. vyčištěny stropy nad přízemím. Na konec léta jsou připraveny práce na obnově krovu a výměně dožívající střešní krytiny. *Jiří Slavík*

## Zprávy z klubu

### Rada

Kontaktní adresa: KAS, K Fořtovně 202/23, 312 00 Plzeň. Tel. 606 666 418, e-mail: marcela.lodrova@seznam.cz. Internetové stránky: <http://www.klub-augusta-sedlacka.cz>.

Radou Klubu byly korespondenčně odsouhlaseny stanovy Klubu Augusta Sedláčka, z.s. pobočného spolku Humpolec, žádost plzeňské pobočky státi se pobočným spolkem a **zvýšení příspěvku na Hlásku** ze současných 60,- Kč/rok na 120,- Kč/rok. Cena Hlásky je tedy od roku 2022 120,- Kč, desátek zůstává 10,- Kč za člena.

21. ročník **konference Dějiny staveb** se koná ve dnech 7. – 10. 4. 2022 v Centru stavebního dědictví v Plasích. Přihlášky na adrese pmikota@post.cz, podrobnosti na [www.evida.cz/shp](http://www.evida.cz/shp).

Hlásku 2022 mají zdarma členové KASu přispívající do Hlásky 2020. Z pobočky **Plzeň** R. Čincala, Z. Gersdorfová, V. Chmelík, P. Kastl, T. Mařík, Š. Morávka, P. Mikota, O. Slabý, J. Večeřa, L. Vytlačil z pobočky **Hradec Králové** V. Barcal, Z. Fišera, J. Slavík, z pobočky **Praha** J. Boukal, J. Synek, B. Šmíd z pobočky **Brno** F. Kořínek, S. Pivoňka, J. Štětina z pobočky **Zlín** M. Zikmund. *jednatelka Marcela Waldmannová*

### Pobočka Plzeň

Kontaktní adresa: KAS, K Fořtovně 202/23, 312 00 Plzeň, Tel. 606 666 415, e-mail: tokarel@seznam.cz.

Během letního období se konaly pravidelné klubové schůzky bez přednášek. V červenci se konaly dvě vycházky. 14. 7. po trase Klotzova zahrada – osada Amerika – areál U Věch svatých s návštěvou hřbitova, kostela a márnice. Vedl P. Mikota, zúčastnilo se cca 20 osob. Druhá vycházka vedla 27. 7. na hrad Věžka za účasti 25 osob. F. Kasl seznámil s novými archeologickými objevy na hradě a na předhradí. 4. 8. se konala vycházka k bývalým dolům v Bukové u Božkova. Vedl P. Mikota, účast 14 osob.

Velká přednáška se bude konat 10. listopadu v konferenční místnosti Národního památkového ústavu v Plzni od 17. hod. Přednáší Jan Anderle na téma Etapy v poznávání vývoje tvrze Kadov. *Filip Kasl*

Podzimní autovycházka 18. září vedla na Kouřimsko. Účastnilo se 11 osob. Na zámku v **Kostelci nad Černými Lesy**

jsme absolvovali standartní prohlídku. Zaujalo nás jak zodpovědně se jeho majitel, Česká zemědělská univerzita, k památce chová. Rovněž románská bazilika v **Tismicích** byla přístupna veřejnosti a díky dotacím vzorně opravena. K prodeji jsou nejen pohledy, ale i brožura a dokonce vystřihovánka. Branská věž v **Tuchorazi** patří k nejvýznamnějším stavbám pozdní gotiky u nás. Objektem nás provedl majitel pan Vyšata. Koupí areálu údajně zmařil zájem developerů na výstavbu kolonie domků v areálu tvrze. Nicméně gotický hospodářský dvůr je již v troskách. V nádvoří tvrze byl nově zachycen základ další budovy. Tvrz v **Hradeníně** je v majetku regionálního muzea v Kolíně, díky jehož pracovníkům jsme se dostali do areálu. Přístupné jsou jen přízemní a suterénní části. Pozoruhodný komplex budov se snad brzy dočká obnovy. Ze zrušeného kláštera v **Klášteří Skalici** zbyly velkolepé fragmenty zdiva kostela, Nepochybně hodnotné budou i další budovy, které jsou bohužel v soukromém majetku, nepřístupné a bez zjevné údržby. Tvrz **Malonice** je v soukromém vlastnictví, bývalý palác, později sýpka patří obci. Věž a nádvoří jsou volně přístupné, východní rybníček původního vodního příkopu je změněn na dětské hřiště, nádvoří tvrze je nově srovnáno buldozerem a bude nejspíše zatravněno. I když všechny navštívené objekty vyvolaly více otázek než odpovědí, byl náš podzimní výlet pro všechny zážitkem. *Petr Mikota*

### Pobočka Hradec Králové

Kontaktní adresa: Ing. Jiří Slavík, Nerudova 1210, 517 41 Kostelec n. Orlicí, e-mail: slavik.jiri@npu.cz, jaroslav\_cerny@centrum.cz.

Uvolnění zdravotních opatření kvůli koronavirové pandemii v závěru května 2021 využili členové královéhradecké pobočky k operativnímu uskutečnění výroční schůze 27. května na zahrádce královéhradecké restaurace U Černého koně, kde také operativně dohodli termín a trasu jarního výletu. Vzhledem k nejistým hygienickým poměrům směřoval výlet v sobotu 5. června do poměrně blízkých končin Pardubického kraje. Prvním navštíveným místem bylo **Vysoké Mýto**, kde nás kolega Barcal provedl končící výstavou kreseb královéhradeckého kanovníka Jana Antonína Venuta z území nynějšího Pardubického kraje. Výstavu doprovodily i kresby vysokomýtského ochránce památek a kreslíř Josefa Šembery. Dalším navštíveným místem byla poloha **Na Komárce u Zdislavi** (Luže) s mohutnými terénními pozůstatky opevnění nevelkého šlechtického sídla na ostrožničce nad jižním břehem Novohradky. Pak jsme samozřejmě směřovali na nedaleký **Košumberk**, kde pokračují práce na obnově hradebního systému v blízkosti vodárenské věže. Hradní nádvoří je nyní přístupné i pro vozíčkáře, kteří mohou využít dřevěnou rampu, začínající u brány rehabilitačního ústavu. Na hradě od letošního roku působí nový kastelán. Další navštívenou lokalitou byl hrad **Rychmburk**, na kterém byla ukončena činnost sociálního ústavu a nyní jej provozuje chrudimské muzeum. Od počátku roku se podařilo ve druhém patře zřídit panelovou expozici o dějinách hradu, přístupná je i věž s kaplí a sklepy paláce. V přízemí paláce funguje výletní restaurace. Muzejníci připravují zpřístupnění dalších částí hradu. Posledním navštíveným místem měl být hrad Žumberk, ale bouřka s vydatnou dešťovou přeháňkou na Rychmburku účastníky výletu polekala, a tak změnili plány a nakonec navštívili zbytky pozdně barokního loveckého záměčku **Neulust u Uherska**, zbořeného na počátku 20. století. Zbytky byly před pěti lety upraveny a zpřístupněny, ale po uplynutí udržitelnosti projektu, placeného z evropských prostředků, zřejmě nemá areál s naučnými



Velký sklep paláce na Rychmburku.



Spokojení účastníci jarního výletu východočeské pobočky pod helmicí věže na Rychmburku.

historickými a přírodovědnými tabulemi opatrovatele. Narychlo připraveného, ale úspěšného výletu se zúčastnili čtyři členové pobočky a jeden rodinný příslušník.

*Jiří Slavík*

### Další informace od poboček redakce do uzávěrky tohoto čísla neobdržela.

#### Kontakty na ostatní pobočky:

##### Pobočka Praha

Kontaktní adresa: KAS Pobočka Praha, PhDr. Helena Klímová, Tř. Milady Horákové 133, 166 21 Praha 6 – Dejvice, e-mail: Petr Valenta, geomess@volny.cz.

##### Pobočka Brno

Kontaktní adresa: Stanislav Pivoňka, Bořetická 4, 628 00 Brno, e-mail: st.piv@seznam.cz.; Ing. Pavel Švehla, Ondráčkova 3, 628 00 Brno-Líšeň, e-mail: svehla.pavel@volny.cz.

##### Pobočka Zlín

Kontaktní adresa: KAS pobočka Zlín, MUDr. Jiří Hoza, Česká 4760, 760 05 Zlín. Tel. 737177346. E-mail: jihoz@post.cz. Int. stránky pobočky: <http://www.kaszlin.estranky.cz>.

##### Pobočka Humpolec

Kontaktní adresa: KAS, pobočka Humpolec, Hradská 818, 396 01 Humpolec, E-mail: kocmani.hu@seznam.cz, frantisek.kocman@mesto-humpolec.cz, tel: 777347511. Internetové stránky pobočky: <http://www.hrad-orlik.cz>.

**Uzávěrka dalšího čísla: 10. 12. 2021  
(vyjde v první lednové dekádě 2022)**

**HLÁSKA, zpravodaj Klubu Augusta Sedláčka. ISSN 1212-4974.**

Vychází čtvrtletně. Toto číslo vyšlo v 1. říjnové dekádě 2021.

Šéfredaktor Mgr. Václav Chmelíř, Ph.D. (rozomber@post.cz.), technický redaktor ing. Petr Mikota (pmikota@post.cz), redaktor pro internet Milan Novobilský (klub\_augusta\_sedlacka@centrum.cz).

Adresa redakce: Klub Augusta Sedláčka, K Fořtovně 202/23, 312 00 Plzeň.

Vydává Klub Augusta Sedláčka za přispění statutárního města Plzně.

Registrováno pod značkou OK UmP 23/1991. 350 výtisků.